EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 19.6.2024
COM(2024) 603 final

Priporočilo

PRIPOROČILO SVETA

o ekonomskih in socialnih politikah, politikah zaposlovanja ter strukturnih in proračunskih politikah Češke

{SWD(2024) 600 final} - {SWD(2024) 603 final}

Priporočilo

PRIPOROČILO SVETA

o ekonomskih in socialnih politikah, politikah zaposlovanja ter strukturnih in proračunskih politikah Češke

SVET EVROPSKE UNIJE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije ter zlasti člena 121(2) in člena 148(4) Pogodbe,

ob upoštevanju Uredbe (EU) 2024/1263 Evropskega parlamenta in Sveta o učinkovitem usklajevanju ekonomskih politik in večstranskem proračunskem nadzoru ter razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 1466/97[1] in zlasti člena 3(3) Uredbe;

ob upoštevanju priporočila Evropske komisije,

ob upoštevanju resolucij Evropskega parlamenta,

ob upoštevanju sklepov Evropskega sveta,

ob upoštevanju mnenja Odbora za zaposlovanje,

ob upoštevanju mnenja Ekonomsko-finančnega odbora,

ob upoštevanju mnenja Odbora za socialno zaščito,

ob upoštevanju mnenja Odbora za ekonomsko politiko,

ob upoštevanju naslednjega:

(1) Uredba (EU) 2021/241 Evropskega parlamenta in Sveta[2], s katero je bil vzpostavljen mehanizem za okrevanje in odpornost, je začela veljati 19. februarja 2021. Mehanizem za okrevanje in odpornost zagotavlja državam članicam finančno podporo za izvajanje reform in naložb s pomočjo fiskalne spodbude, ki jo financira EU. V skladu s prednostnimi nalogami evropskega semestra pripomore k doseganju gospodarskega in socialnega okrevanja ter izvajanju trajnostnih reform in naložb, zlasti za spodbujanje zelenega in digitalnega prehoda ter krepitev odpornosti gospodarstev držav članic. Poleg tega prispeva h krepitvi javnih financ, spodbujanju rasti in ustvarjanja delovnih mest v srednje- in dolgoročnem obdobju, izboljševanju teritorialne kohezije v EU ter podpiranju nadaljnjega izvajanja evropskega stebra socialnih pravic.

(2) Cilj uredbe REPowerEU[3], sprejete 27. februarja 2023, je odpraviti odvisnost EU od uvoza ruskih fosilnih goriv. To bi pripomoglo k doseganju energetske varnosti in

---

[1] UL L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.

[2] Uredba (EU) 2021/241 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. februarja 2021 o vzpostavitvi Mehanizma za okrevanje in odpornost (UL L 57, 18.2.2021, str. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

[3] Uredba (EU) 2023/435 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. februarja 2023 o spremembi Uredbe (EU) 2021/241 glede poglavij REPowerEU v načrtih za okrevanje in odpornost ter spremembi uredb

diverzifikaciji oskrbe EU z energijo, hkrati pa povečalo uporabo energije iz obnovljivih virov, zmogljivosti za shranjevanje energije in energijsko učinkovitost. Češka je v svoj nacionalni načrt za okrevanje in odpornost dodala novo poglavje REPowerEU za financiranje ključnih reform in naložb, ki bodo pomagale doseči cilje načrta REPowerEU.

(3) Komisija je 16. marca 2023 objavila sporočilo z naslovom Dolgoročna konkurenčnost EU: pogled v obdobje po letu 2030[4], da bi prispevala k odločitvam politike in ustvarila okvirne pogoje za povečanje rasti. V sporočilu je konkurenčnost opredeljena glede na devet dejavnikov, ki se medsebojno krepijo. Med temi dejavniki reforme in naložbe na področju dostopa do zasebnega kapitala, raziskav in inovacij, izobraževanja in spretnosti ter enotnega trga izstopajo kot najpomembnejše prednostne naloge politike za reševanje sedanjih izzivov glede produktivnosti ter za krepitev dolgoročne konkurenčnosti EU in njenih držav članic. Komisija je 14. februarja 2024 to sporočilo dopolnila z letnim poročilom o enotnem trgu in konkurenčnosti[5]. V poročilu so podrobno opisane konkurenčne prednosti in izzivi evropskega enotnega trga, pri čemer se spremlja letni razvoj glede na devet dejavnikov konkurenčnosti

(4) Komisija je 21. novembra 2023 sprejela Letni pregled trajnostne rasti 2024[6], ki zaznamuje začetek evropskega semestra za usklajevanje ekonomskih politik za leto 2024. Evropski svet je 22. marca 2024 potrdil prednostne naloge iz pregleda v zvezi s štirimi razsežnostmi konkurenčne trajnostnosti. Komisija je 21. novembra 2023 na podlagi Uredbe (EU) št. 1176/2011 sprejela tudi poročilo o mehanizmu opozarjanja za leto 2024, v katerem Češke ni opredelila kot eno od držav članic, za katere meni, da so jih ali bi jih lahko prizadela neravnotežja ter bo zanje treba opraviti poglobljeni pregled. Sprejela je tudi priporočilo za priporočilo Sveta o ekonomski politiki euroobmočja, ki ga je Svet sprejel 12. aprila 2024, ter predlog skupnega poročila o zaposlovanju za leto 2024, v katerem je analizirano izvajanje smernic za zaposlovanje in načel evropskega stebra socialnih pravic ter ki ga je Svet sprejel 11. marca 2024.

(5) 30. aprila 2024 je začel veljati novi okvir ekonomskega upravljanja EU. Okvir vključuje novo uredbo Evropskega parlamenta in Sveta (EU) 2024/1263 o učinkovitem usklajevanju ekonomskih politik in večstranskem proračunskem nadzoru ter razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 1466/97. Vključuje tudi spremenjeno Uredbo (ES) št. 1467/97 o izvajanju postopka v zvezi s čezmernim primanjkljajem in spremenjeno Direktivo 2011/85/EU o proračunskih okvirih držav članic[7]. Cilj novega okvira je s postopno konsolidacijo javnih financ ter reformami in naložbami doseči vzdržnost javnega dolga ter trajnostno in vključujočo rast. Okvir spodbuja nacionalno odgovornost in je usmerjen bolj srednjeročno, hkrati pa je izvrševanje učinkovitejše in doslednejše. Vsaka država članica bi morala Svetu in Komisiji predložiti nacionalni srednjeročni fiskalno-strukturni načrt. Nacionalni srednjeročni fiskalno-strukturni načrti vsebujejo fiskalne, reformne in naložbene zaveze države članice, ki zajemajo

---

(EU) št. 1303/2013, (EU) 2021/1060 in (EU) 2021/1755 ter Direktive 2003/87/ES (UL L 63, 28.2.2023, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

4 COM(2023) 168 final.

5 COM(2024) 77 final.

6 COM(2023) 901 final.

7 Uredba Sveta (EU) 2024/1264 z dne 29. aprila 2024 o spremembi Uredbe (ES) št. 1467/97 o pospešitvi in razjasnitvi izvajanja postopka v zvezi s čezmernim primanjkljajem (UL L, 2024/1264, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1264/oj) ter Direktiva Sveta (EU) 2024/1265 z dne 29. aprila 2024 o spremembi Direktive 2011/85/EU o zahtevah v zvezi s proračunskimi okviri držav članic(UL L, 2024/1265, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1265/oj).

obdobje načrtovanja štirih ali petih let, odvisno od rednega trajanja nacionalnega zakonodajnega obdobja. Pot gibanja očiščenih odhodkov[8] v nacionalnih srednjeročnih fiskalno-strukturnih načrtih bi morala biti skladna z zahtevami iz Uredbe (EU) 2024/1263, vključno z zahtevami, da se začne dolg sektorja država najpozneje do konca prilagoditvenega obdobja dovolj verjetno zmanjševati ali se še naprej zmanjšuje ali pa ostane na preudarni ravni pod 60 % BDP ter da se javnofinančni primanjkljaj srednjeročno zmanjša pod referenčno vrednost 3 % BDP in/ali ohranja pod to vrednostjo. Kadar se država članica zaveže ustreznemu sklopu reform in naložb v skladu z merili iz Uredbe (EU) 2024/1263, se lahko prilagoditveno obdobje podaljša za največ tri leta. V podporo pripravi teh načrtov naj bi Komisija [21. junija] 2024 državam članicam zagotovila smernice o vsebini načrtov in nadaljnjih letnih poročil o napredku, ki jih bodo morale predložiti, ter jim v skladu s členom 5 Uredbe (EU) 2024/1263 posredovala tehnične smernice o fiskalnih prilagoditvah (referenčne smeri in tehnične informacije, kjer je to ustrezno). Države članice bi morale svoje srednjeročne fiskalno-strukturne načrte predložiti do 20. septembra 2024, razen če se država članica in Komisija dogovorita o razumnem podaljšanju tega roka. Države članice bi morale zagotoviti sodelovanje svojih nacionalnih parlamentov ter posvetovanje z neodvisnimi fiskalnimi institucijami, socialnimi partnerji in drugimi nacionalnimi deležniki, kot je ustrezno.

(6) Evropski semester za usklajevanje ekonomskih politik se v letu 2024 nadalje razvija v skladu z izvajanjem mehanizma za okrevanje in odpornost. Za izpolnjevanje prednostnih nalog politik v okviru evropskega semestra je še vedno bistveno, da se v celoti izvajajo načrti za okrevanje in odpornost, saj prispevajo k učinkoviti obravnavi vseh ali znatnega dela izzivov, opredeljenih v zadevnih specifičnih priporočilih za države, izdanih v zadnjih letih. Specifična priporočila za države iz let 2019, 2020, 2022 in 2023 ostajajo enako relevantna tudi za načrte za okrevanje in odpornost, kot so bili dopolnjeni, posodobljeni ali spremenjeni v skladu s členi 14, 18 in 21 Uredbe (EU) 2021/241.

(7) Češka je 1. junija 2021 Komisiji predložila nacionalni načrt za okrevanje in odpornost v skladu s členom 18(1) Uredbe (EU) 2021/241. Komisija je v skladu s členom 19 Uredbe (EU) 2021/241 in na podlagi smernic za ocenjevanje iz Priloge V k navedeni uredbi ocenila ustreznost, uspešnost, učinkovitost in skladnost načrta za okrevanje in odpornost. Svet je 8. septembra 2021 sprejel sklep o odobritvi ocene načrta za okrevanje in odpornost za Češko[9], ki je bil spremenjen 16. oktobra 2023 v skladu s členom 18(2) Uredbe (EU) 2021/241 zaradi posodobitve najvišjega finančnega prispevka za nepovratno finančno podporo in vključitve poglavja REPowerEU[10]. Izplačilo obrokov je pogojeno s sklepom Komisije, sprejetim v skladu s členom 24(5) Uredbe (EU) 2021/241, da je Češka zadovoljivo izpolnila ustrezne mejnike in cilje,

---

8 Očiščeni odhodki, kot so opredeljeni v členu 2 Uredbe Sveta (EU) 2024/1263 z dne 29. aprila 2024 (UL L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj). Očiščeni odhodki pomenijo javnofinančne odhodke brez (i) odhodkov za obresti, (ii) diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov, (iii) odhodkov za programe Unije, ki so v celoti izravnani s prihodki iz skladov Unije, (iv) nacionalnih odhodkov za sofinanciranje programov, ki jih financira Unija, (v) cikličnih elementov odhodkov za denarna nadomestila za brezposelnost ter (vi) enkratnih in drugih začasnih ukrepov.

9 Izvedbeni sklep Sveta z dne 8. septembra 2021 o odobritvi ocene načrta za okrevanje in odpornost za Češko (11047/2021).

10 Izvedbeni sklep Sveta z dne 16. oktobra 2023 o spremembi Izvedbenega sklepa z dne 8. septembra 2021 o odobritvi ocene načrta za okrevanje in odpornost za Češko (13383/2023).

določene v Izvedbenem sklepu Sveta. Predpostavlja se, da so mejniki in cilji zadovoljivo izpolnjeni, če zadevna država članica ni razveljavila ukrepov.

(8) Češka je 24. aprila 2024 predložila nacionalni reformni program za leto 2024, 30. aprila 2024 pa konvergenčni program za leto 2024 v skladu s členom 8(1) Uredbe (ES) št. 1466/97. V skladu s členom 27 Uredbe (EU) 2021/241 nacionalni reformni program za leto 2024 odraža tudi polletno poročanje Češke o napredku pri uresničevanju načrta za okrevanje in odpornost.

(9) Komisija je 19. junija 2024 objavila poročilo o državi za Češko za leto 2024[11]. V njem je ocenila napredek Češke pri izvajanju zadevnih specifičnih priporočil za državo, ki jih je Svet sprejel med letoma 2019 in 2023, ter izvajanje načrta za okrevanje in odpornost na Češkem. Na podlagi te analize so bile v poročilu o državi opredeljene vrzeli v zvezi z izzivi, ki jih načrt za okrevanje in odpornost ne obravnava ali jih obravnava le delno, kot tudi novimi in nastajajočimi izzivi. V njem je bil ocenjen tudi napredek Češke pri izvajanju evropskega stebra socialnih pravic, pa tudi pri doseganju krovnih ciljev EU glede zaposlovanja, spretnosti in zmanjševanja revščine ter ciljev trajnostnega razvoja ZN.

(10) Na podlagi podatkov, ki jih je potrdil Eurostat[12], se je primanjkljaj sektorja država Češke povečal s 3,2 % BDP v letu 2022 na 3,7 % v letu 2023, dolg sektorja država pa se je zmanjšal s 44,2 % BDP konec leta 2022 na 44,0 % konec leta 2023. Kot je bilo napovedano v smernicah za fiskalno politiko za leto 2024[13], je Komisija v skladu z veljavnimi pravnimi določbami na podlagi podatkov o realizaciji za leto 2023 izvedla prvi korak za začetek postopkov v zvezi s čezmernim primanjkljajem, ki temeljijo na primanjkljaju. Komisija je 19. junija 2024 sprejela poročilo na podlagi člena 126(3) PDEU[14]. V tem poročilu je bil ocenjen proračunski položaj Češke, ker je primanjkljaj sektorja država v letu 2023 presegel referenčno vrednost 3 % BDP. V poročilu je bilo ugotovljeno, da glede na to oceno in ob upoštevanju mnenja Ekonomsko-finančnega odbora, ustanovljenega v skladu s členom 126(4) PDEU, Komisija julija ne bo predlagala začetka postopka v zvezi s čezmernim primanjkljajem za Češko.

(11) Svet je 12. julija 2022 Češki priporočil[15], naj ukrepa tako, da v letu 2023 zagotovi, da bo rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov v skladu s splošno nevtralno naravnanostjo politike[16], ob upoštevanju nadaljnje začasne in ciljno usmerjene podpore gospodinjstvom in podjetjem, ki so najbolj ranljiva za povišanja cen energije, ter ljudem, ki bežijo iz Ukrajine. Češki je bilo priporočeno, naj bo pripravljena prilagoditi trenutno porabo spreminjajočim se razmeram. Češki je bilo priporočeno tudi, naj razširi javne naložbe za zeleni in digitalni prehod ter energetsko varnost, ob upoštevanju pobude REPowerEU, med drugim tudi z uporabo mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugih skladov Unije. Po ocenah Komisije je bila

---

11 SWD(2024) 603 final.

12 Eurostat, Kazalniki eura z dne 22. aprila 2024.

13 COM(2023) 141 final.

14 Poročilo Komisije, pripravljeno v skladu s členom 126(3) Pogodbe o delovanju Evropske unije (COM(2024) 598 final z dne 19. junija 2024).

15 Priporočilo Sveta z dne 12. julija 2022 v zvezi z nacionalnim reformnim programom Češke in mnenje Sveta o konvergenčnem programu Češke za leto 2022 (UL C 334, 1.9.2022, str. 19).

16 Glede na pomladansko napoved Komisije 2024 je srednjeročna potencialna rast BDP Češke v letu 2023, ki se uporablja za merjenje fiskalne naravnanosti, na podlagi 10-letne povprečne realne stopnje potencialne rasti in deflatorja BDP za leto 2023 nominalno ocenjena na 10,5 %.

fiskalna naravnanost[17] v letu 2023 v razmerah visoke inflacije restriktivna in je znašala 0,9 % BDP. Rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov (brez diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov) je imela v letu 2023 restriktiven učinek na fiskalno naravnanost v višini 0,7 % BDP. To vključuje za 0,1 % BDP nižje stroške ciljno usmerjenih izrednih podpornih ukrepov za gospodinjstva in podjetja, ki so najbolj ranljiva za povišanja cen energije. Vključuje tudi nižje stroške zagotavljanja začasne zaščite razseljenim osebam iz Ukrajine (za 0,1 % BDP). Predvidena rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov v letu 2023 je bila skratka v skladu s priporočilom Sveta. Odhodki, ki se financirajo z nepovratnimi sredstvi iz mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugih skladov EU, so v letu 2023 znašali 1,1 % BDP. Nacionalno financirane naložbe so v letu 2023 znašale 4,4 % BDP, kar pomeni zvišanje za 0,5 odstotne točke v primerjavi z letom 2022. Češka je dodatne naložbe financirala iz mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugih skladov EU. Češka je financirala javne naložbe za zeleni in digitalni prehod ter energetsko varnost, kot so prenove za izboljšanje energijske učinkovitosti in namestitev zmogljivosti za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov, posodobitev in izboljšanje varnosti železnic ter priprava projektov za elektrifikacijo, zaščita pred poplavami v občinah in zadrževanje vode na zemljiščih, projekti čeških podjetij za zmanjšanje porabe vode in uporabo krožnih rešitev za podjetja, javno-zasebna partnerstva na področju raziskav in inovacij ter zagotavljanje digitalnih naprav za šole, ki se delno financirajo iz mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugih skladov EU.

(12) Ključne projekcije iz konvergenčnega programa za leto 2024 je mogoče povzeti, kot sledi. Makroekonomski scenarij, na katerem temeljijo proračunske projekcije, predvideva realno rast BDP v višini 1,4 % v letu 2024 in 2,6 % v letu 2025, inflacija po HICP pa naj bi v letu 2024 znašala 2,7 %, v letu 2025 pa 2,4 %. Primanjkljaj sektorja država naj bi se v letu 2024 zmanjšal na 2,3 % BDP in v letu 2025 znašal 2,1 % BDP, medtem ko naj bi se dolg sektorja država kot odstotek BDP do konca leta 2024 povečal na 45,5 %, do konca leta 2025 pa na 46,4 %. Po letu 2025 naj bi se primanjkljaj sektorja država postopoma zmanjšal na 1,6 % BDP v letu 2026 in na 1,2 % BDP v letu 2027. Za saldo sektorja država se tako načrtuje, da bo v obdobju, ki ga zajema program, ostal pod referenčno vrednostjo za primanjkljaj (3 % BDP). Dolg sektorja država kot odstotek BDP pa naj bi se po letu 2025 povečal na 47,1 % v letu 2026 in se v letu 2027 ustalil.

(13) Glede na pomladansko napoved Komisije 2024 naj bi realni BDP zrasel za 1,2 % v letu 2024 in za 2,8 % v letu 2025, inflacija po HICP pa naj bi znašala 2,5 % v letu 2024 in 2,2 % v letu 2025.

(14) V pomladanski napovedi Komisije 2024 je predviden javnofinančni primanjkljaj v višini 2,4 % BDP v letu 2024, medtem ko naj bi se dolg sektorja država kot odstotek BDP do konca leta 2024 povečal na 45,2 %. Zmanjšanje primanjkljaja v letu 2024 odraža predvsem odpravo ukrepov za ublažitev učinka visokih cen energije in

[17] Fiskalna naravnanost je opredeljena kot merilo spremembe osnovnega proračunskega položaja sektorja država na letni ravni. Cilj te naravnanosti je oceniti gospodarsko spodbudo, ki izhaja iz fiskalnih politik, tako tistih, ki se financirajo na nacionalni ravni, kot tistih, ki se financirajo iz proračuna EU. Fiskalna naravnanost se meri kot razlika med (i) srednjeročno potencialno rastjo in (ii) spremembo primarnih odhodkov brez diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov (in brez začasnih izrednih ukrepov, povezanih s krizo zaradi COVID-19), vključno z odhodki, ki se financirajo z nepovratno podporo (nepovratnimi sredstvi) v okviru mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugih skladov Unije.

izvajanje konsolidacijskega svežnja. Glede na ocene Komisije naj bi bila fiskalna naravnanost v letu 2024 restriktivna in naj bi znašala 2,3 % BDP.

(15) Glede na pomladansko napoved Komisije 2024 naj bi se z nepovratno podporo (nepovratnimi sredstvi) iz mehanizma za okrevanje in odpornost v letu 2024 financirali odhodki v višini 0,5 % BDP v primerjavi z 0,4 % BDP v letu 2023. Odhodki, financirani z nepovratnimi sredstvi iz mehanizma za okrevanje in odpornost, bodo omogočili visokokakovostne naložbe in reforme za povečanje produktivnosti brez neposrednega učinka na saldo in dolg sektorja država Češke. Glede na pomladansko napoved Komisije 2024 naj bi bili s posojili iz mehanizma za okrevanje in odpornost v letu 2024 podprti odhodki v višini 0,1 % BDP v primerjavi z 0 % BDP v letu 2023.

(16) Svet je 14. julija 2023 Češki priporočil[18], naj zagotovi preudarno fiskalno politiko, zlasti z omejitvijo nominalnega povečanja nacionalno financiranih očiščenih primarnih odhodkov[19] v letu 2024 na največ 6,0 %. Države članice so bile pozvane, naj pri izvrševanju svojih proračunov za leto 2023 in pripravi proračunov za leto 2024 upoštevajo, da bo Komisija na podlagi podatkov o realizaciji za leto 2023 Svetu predlagala začetek postopkov v zvezi s čezmernim primanjkljajem, ki temeljijo na primanjkljaju. Glede na pomladansko napoved Komisije 2024 naj bi se nacionalno financirani očiščeni primarni odhodki Češke v letu 2024 zmanjšali za 1,1 %, kar je pod priporočeno najvišjo stopnjo rasti. To je skladno s priporočilom Sveta.

(17) Poleg tega je Svet Češki priporočil, naj v letih 2023 in 2024 ukrepa tako, da čimprej postopoma odpravi veljavne izredne energetske podporne ukrepe, pri čemer uporabi s tem povezane prihranke za zmanjšanje javnofinančnega primanjkljaja. Svet je Češki nadalje priporočil, naj, če bodo zaradi ponovnih zvišanj cen energije potrebni novi ali nadaljnji podporni ukrepi, zagotovi, da bodo ti usmerjeni v zaščito ranljivih gospodinjstev in podjetij, da bodo fiskalno vzdržni in da bodo ohranili spodbude za varčevanje z energijo. Glede na pomladansko napoved Komisije 2024 so neto proračunski stroški[20] energetskih podpornih ukrepov ocenjeni na 1,2 % BDP v letu 2023, v letu 2024 pa naj bi znašali –0,2 % ter v letu 2025 0,0 %. Zlasti se predvideva, da bo davek na nepričakovane dobičke ostal v veljavi tudi v letih 2024 in 2025[21]. Če bi se povezani prihranki porabili za zmanjšanje javnofinančnega primanjkljaja, kot je priporočil Svet, bi te projekcije pomenile fiskalno prilagoditev v višini 1,4 % BDP v letu 2024, nacionalno financirani očiščeni primarni odhodki[22] pa

---

18 Priporočilo Sveta z dne 14. julija 2023 v zvezi z nacionalnim reformnim programom Češke za leto 2023 in mnenje Sveta o konvergenčnem programu Češke za leto 2023 (UL C 312, 1.9.2023, str. 22).

19 Očiščeni primarni odhodki so opredeljeni kot nacionalno financirani odhodki brez (i) diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov, (ii) odhodkov za obresti, (iii) odhodkov za ciklično brezposelnost ter (iv) enkratnih in drugih začasnih ukrepov.

20 Številka predstavlja raven letnih proračunskih stroškov navedenih ukrepov, vključno s prihodki in odhodki ter, kadar je ustrezno, brez prihodkov od davkov na nepričakovane dobičke dobaviteljev energije.

21 Za ukrepe, ki naj bi glede na to, kar je navedla Češka, ostali v veljavi do konca leta 2024, se v pomladanski napovedi Komisije 2024 načeloma predpostavlja, da bodo imeli proračunski učinek tudi v letu 2025.

22 Ta prispevek se meri kot sprememba primarnih odhodkov sektorja država brez (i) dodatnega proračunskega učinka diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov, (ii) enkratnih odhodkov, (iii) odhodkov za ciklično brezposelnost ter (iv) odhodkov, ki se financirajo z nepovratno podporo (nepovratnimi sredstvi) iz mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugih skladov Unije, glede na srednjeročno (10-letno) povprečno potencialno nominalno stopnjo rasti BDP, izražena kot razmerje do nominalnega BDP.

bi imeli v navedenem letu restriktiven učinek na fiskalno naravnanost v višini 2,2 % BDP. V letih 2023 in 2024 naj bi bili izredni energetski podporni ukrepi čimprej postopoma odpravljeni. To je skladno s priporočilom Sveta. Poleg tega naj bi se s tem povezani prihranki v celoti uporabili za zmanjšanje javnofinančnega primanjkljaja. To je prav tako skladno s priporočilom Sveta.

(18) Svet je Češki poleg tega priporočil, naj ohrani nacionalno financirane javne naložbe in zagotovi učinkovito črpanje nepovratnih sredstev iz mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugih skladov Unije, zlasti za spodbujanje zelenega in digitalnega prehoda. Glede na pomladansko napoved Komisije 2024 naj bi se nacionalno financirane javne naložbe v letu 2024 zmanjšale na 4,2 % BDP (s 4,4 % BDP v letu 2023). To zmanjšanje je posledica konca programskega obdobja 2014–2020 za strukturne sklade EU, za katere so bila sredstva na voljo do leta 2023. Ob upoštevanju tega dodatnega dejavnika se za javne naložbe v letu 2024 ocenjuje, da so skladne s priporočilom Sveta. Javnofinančni odhodki, ki se financirajo s prihodki iz skladov EU, vključno z nepovratnimi sredstvi iz mehanizma za okrevanje in odpornost, pa naj bi se v letu 2024 zmanjšali na 1,0 % BDP (z 1,1 % BDP v letu 2023). To zmanjšanje je posledica konca programskega obdobja 2014–2020 za strukturne sklade EU, za katere so bila sredstva na voljo do leta 2023.

(19) Na podlagi ukrepov politike, znanih na presečni datum napovedi, in ob predpostavki nespremenjene politike pomladanska napoved Komisije 2024 v letu 2025 predvideva javnofinančni primanjkljaj v višini 1,9 % BDP. Dolg sektorja država kot odstotek BDP naj bi se do konca leta 2025 povečal na 45,5 %. Povečanje deleža javnega dolga v BDP v letu 2025 je predvsem posledica negativnega nominalnega salda, ki ga delno izravnava nominalna rast BDP.

(20) Strukturni proračunski saldo Češke se je zmanjšal s povprečno blizu ravnovesja v obdobju 2014–2019 na –2,9 % v letu 2023. Razlog za to so bili stalni ukrepi, kot sta znižanje dohodnine in povišanje socialnih prejemkov in nadomestil, vključno s samodejno indeksacijo pokojnin glede na inflacijo, ki niso bili financirani z ustrezno rastjo prihodkov. Zaradi povečanja stroškov staranja prebivalstva obstaja dodaten pritisk na vzdržnost javnih financ v srednjeročnem do dolgoročnem obdobju. Češka je leta 2023 spremenila prvi steber pokojninskega sistema, vključno z zmanjšano indeksacijo pokojnin in strožjimi pogoji za predčasno upokojitev. Kljub temu se brez dodatnih sprememb pričakuje povečanje odhodkov za pokojnine za približno 3 odstotne točke do leta 2060 zaradi napovedane podvojitve koeficienta starostne odvisnosti starih[23], omejitve upokojitvene starosti in še vedno velikega števila ljudi, ki se upokojijo predčasno. Predvideno povečanje odhodkov, povezanih s staranjem prebivalstva, bi lahko srednjeročno in dolgoročno povečalo tveganja za vzdržnost javnih financ, če se ne bo financiralo z ustrezno rastjo prihodkov. Vlada predlaga, da se zakonsko določena upokojitvena starost veže na pričakovano življenjsko dobo in da se upočasni rast na novo dodeljenih pokojnin. Če bi se te spremembe izvedle, bi izboljšale javnofinančno vzdržnost pokojninskega sistema. Drugi možni ukrepi za dolgoročno obravnavanje vzdržnosti javnih financ vključujejo povečanje ponudbe delovne sile s spodbudami za zvišanje stopnje aktivnosti oseb nad upokojitveno starostjo.

(21) Pomanjkanje delavcev ovira konkurenčnost in produktivnost. Zaposlovanje mater bi se lahko povečalo, kot je razvidno iz nizke zaposlenosti žensk več let po porodu. Poleg

[23] Glede na poročilo o staranju prebivalstva iz leta 2024, ki ga je Komisija objavila aprila 2024.

pomanjkanja razpoložljivega otroškega varstva tudi sistem davkov ter socialnih prejemkov in nadomestil odvrača starša z nižjimi dohodki, zlasti matere, od vrnitve na delo. Triletni starševski dopust, visoke davčne olajšave za nezaposlene zakonce in družinski prejemki, ki so za starša z nižjimi dohodki spodbuda za dolga obdobja dopusta, odvračajo starše, zlasti matere, od dela ali iskanja zaposlitve. Obdavčitev dohodkov od dela za prejemnike drugega dohodka v gospodinjstvu je bila leta 2022 nad povprečjem EU in višja od davčnega primeža za samske osebe z isto višino plače. Spodbujanje starša z nižjimi dohodki k delu ali iskanju zaposlitve bi prav tako podprlo višje prihodke za pokojninski sistem.

(22) Skupni davčni prihodki Češke glede na BDP (35,3 %) so v letu 2022 precej pod povprečjem EU (40,2 %). Gospodarska rast in vzdržnost javnih financ bi se lahko podprli z razširitvijo davčne osnove s povečanjem deleža davkov, ki manj škodujejo rasti. Periodični davki na nepremičnine so med davki, ki najmanj škodujejo rasti, vendar so prihodki od periodične obdavčitve nepremičnin z 0,2 % BDP zelo nizki v primerjavi s povprečjem EU, ki znaša 1,0 % BDP (leta 2022). Kljub povišanju periodičnih davkov na nepremičnine v letu 2024 sistem periodične obdavčitve nepremičnin temelji na površini stavb in nepremičninskih enot, kar vodi v neenako obdavčitev nepremičnin enake vrednosti in ne omogoča odziva na spremembe vrednosti nepremičnin. Uvedba sistema vrednotenja nepremičnin, pri katerem bi bila davčna osnova vrednost nepremičnin in pri katerem bi bila vrednost nepremičnin usklajena s tržno vrednostjo ter ki bi omogočal redno posodabljanje vrednosti nepremičnin, bi povečala učinkovitost davka kot orodja za ublažitev zviševanja cen nepremičnin in omogočila, da se obstoječi stanovanjski fond kar najproduktivneje izkoristi. S tem bi se povečala cenovna dostopnost stanovanj in možnost selitve zaradi zaposlitve, s čimer bi se podprla gospodarska rast in povečali prihodki od periodičnih davkov na nepremičnine.

(23) Načrt za okrevanje in odpornost v skladu s členom 19(3), točka (b), Uredbe (EU) 2021/241 in merilom 2.2 iz Priloge V k Uredbi vključuje obsežen nabor reform in naložb, ki se vzajemno krepijo in ki jih je treba izvesti do leta 2026. Te naj bi prispevale k učinkoviti obravnavi vseh ali pomembnega dela izzivov, opredeljenih v zadevnih specifičnih priporočilih za državo. Glede na kratek časovni okvir je hitro nadaljevanje učinkovitega izvajanja načrta, vključno s poglavjem REPowerEU, bistveno, da bi Češka z zelenim in digitalnim prehodom ter ob hkratnem zagotavljanju socialne pravičnosti povečala svojo dolgoročno konkurenčnost. Za izpolnitev zavez iz načrta do avgusta 2026 je bistveno, da Češka nadaljuje izvajanje reform in pospeši naložbe, tako da obravnava nastajajoče zamude, hkrati pa okrepi absorpcijsko sposobnost. Črpanje sredstev za okrevanje in odpornost še posebej ovirajo omejene upravne zmogljivosti nekaterih izvajalskih organov. To je zlasti izrazito na področjih, ki zahtevajo več strokovnega znanja, kot sta digitalni in zeleni prehod. Sistematično vključevanje lokalnih in regionalnih organov, socialnih partnerjev, civilne družbe in drugih ustreznih deležnikov ostaja pomembno, da se zagotovi široko prevzemanje odgovornosti za uspešno izvajanje načrta za okrevanje in odpornost.

(24) Češka mora v skladu s členom 18 Uredbe (EU) 2021/1060 v okviru vmesnega pregleda skladov kohezijske politike do marca 2025 pregledati vsak program, pri čemer mora med drugim upoštevati izzive, opredeljene v specifičnih priporočilih za državo za leto 2024 ter nacionalnem energetskem in podnebnem načrtu. Ta pregled je podlaga za dokončno dodelitev sredstev EU, vključenih v vsak program. Češka je dosegla napredek pri izvajanju kohezijske politike in evropskega stebra socialnih pravic, vendar izzivi in znatne regionalne razlike ostajajo. Regiji Severozápad in v

manjši meri Moravskoslezsko sta ujeti v razvojni pasti. Ključnega pomena je pospešitev izvajanja programov kohezijske politike ob hkratni krepitvi upravne zmogljivosti, zlasti v teh regijah. Prednostne naloge, dogovorjene v programih, ostajajo relevantne. Zlasti je treba razviti upravne zmogljivosti regij, izboljšati partnerstvo med njimi in okrepiti njihovo lastno odgovornost, da se poveča črpanje sredstev EU s strani majhnih občin, malih in srednjih podjetij (MSP) ter lokalnih nevladnih organizacij. Za pospešitev zelenega prehoda so potrebne naložbe v podporo trajnostnemu mestnemu in regionalnemu prometu ter infrastrukturo za alternativna goriva, skupaj s povečanjem uporabe obnovljivih virov energije ter naložbami v energijsko učinkovitost in krožno gospodarstvo. Pomembno je, da se dokončajo načrtovani ukrepi za prilagajanje podnebnim spremembam s poudarkom na ukrepih za naravno zadrževanje vode. Prav tako je prednostna naloga okrepiti vključevanje oseb, razseljenih iz Ukrajine, ki uživajo začasno zaščito, tudi na trg dela, v skladu z njihovimi spretnostmi. Še naprej se je treba osredotočati na učinek ukrepov, povezanih s prikrajšanimi skupinami, kot so Romi.

(25) V okviru vmesnega pregleda je treba dodatno pozornost nameniti možnosti za mobilizacijo več sredstev zasebnega sektorja, zlasti s širšo uporabo finančnih instrumentov v kombinaciji z nepovratnimi sredstvi. Takšni inovativni instrumenti lahko izkoristijo več zasebnih naložb, zlasti za energijsko učinkovitost, rešitve čiste energije in poslovni razvoj. Zmogljivosti nacionalne razvojne banke bi bilo treba učinkoviteje uporabljati za izvajanje finančnih instrumentov v programih kohezijske politike. Glede na ambicije Češke, da preseže raven zmerne inovatorke, bi država lahko uporabila tudi pobudo platforme za strateške tehnologije za Evropo na področjih digitalnih tehnologij in inovacij globoke tehnologije, čistih in z viri gospodarnih tehnologij ter biotehnologij, po potrebi v skladu z nacionalno strategijo pametne specializacije, da bi podprla preoblikovanje industrije.

(26) Poleg gospodarskih in socialnih izzivov, obravnavanih z načrtom za okrevanje in odpornost ter drugimi skladi EU, se Češka sooča z več dodatnimi izzivi, povezanimi z javno upravo in konkurenčnostjo.

(27) Privlačnost češke javne uprave kot delodajalca in njena zmožnost, da zadrži talente, sta pod pritiskom. To velja zlasti za strokovna in vodstvena delovna mesta ter delovna mesta na področju IT. Leta 2023 so začele veljati spremembe zakona o javni upravi, s katerimi so bili uvedeni omejeni mandati višjih javnih uslužbencev, hitrejši postopki zaposlovanja in več možnosti za privabljanje zunanjih kandidatov. Vendar razdrobljenost upravljanja človeških virov ovira bolj sistematičen pristop k upravljanju talentov. Velikost češke javne uprave je po odhodkih in številu zaposlenih pod povprečjem EU. Plače za primerljive ravni izobrazbe so še vedno nižje kot v zasebnem sektorju in so se v primerjavi z letom 2004 realno znižale za več kot 10 %, kar je dodatno zmanjšalo privlačnost javne uprave. Krepitev zmogljivosti češke javne uprave za privabljanje, zadrževanje in razvoj talentov je ključnega pomena za izboljšanje njene učinkovitosti in kakovosti storitev.

(28) Češka javna uprava ima ključno vlogo pri ohranjanju konkurenčnosti gospodarstva, saj oblikuje regulativno okolje in javne naložbe, zlasti v povezavi z dvojnim prehodom. Uspešnost češkega javnega sektorja in učinkovitost češke javne uprave sta v letu 2022 ostali stabilni in blizu povprečja EU. Vendar pri strateškem usmerjanju in oblikovanju politik na podlagi dokazov še vedno obstajajo izzivi. Zato je treba zmanjšati silosno razmišljanje in okrepiti zmogljivosti strateškega usmerjanja, da bi se izboljšala skladnost strategij in njihovo izvajanje na vseh področjih politik. Razdrobljenost lokalnih upravnih zmogljivosti na Češkem je pomemben dejavnik, ki med drugim

malim upravičencem preprečuje učinkovito črpanje sredstev EU. Črpanje s strani majhnih občin, malih in srednjih podjetij ter lokalnih nevladnih organizacij bi se izboljšala, če bi se prosilcem zagotovila podpora, na primer z imenovanjem skupnih vodij projektov in zagotavljanjem izčrpnih informacij na enem mestu o tem, kako lahko zaprosijo za sredstva EU. V zvezi s tem je prednostna naloga razvoj ciljno usmerjene podpore za krepitev lokalnih upravnih zmogljivosti v strukturno zapostavljenih regijah, kot sta Severozápad in Moravskoslezsko. Iz dobrega zgleda v okviru Sklada za pravični prehod je razvidno, da bi se regije aktivirale, če bi imele večjo vlogo pri določanju svojih posebnih potreb.

(29) Inovacijsko uspešnost Češke še naprej ovirajo neučinkovit prenos tehnologije in znanja ter šibke povezave med akademsko sfero in industrijskim sektorjem. Javnofinančni odhodki za raziskave in razvoj, ki jih financirajo podjetja, ostajajo na približno polovici povprečja EU (0,023 % BDP v primerjavi z 0,045 %) in so se v zadnjih letih zmanjševali, kar kaže na nizko stopnjo sodelovanja med akademsko sfero in podjetji (ter na pomanjkanje spodbud zanj). To močno negativno vpliva na prenos rezultatov raziskav v gospodarstvo in omejuje inovacijsko zmogljivost Češke, kot na primer kažejo omejene patentne prijave, ki so še vedno precej pod povprečjem EU (0,83 odstotne točke na milijardo BDP v letu 2020 v primerjavi s 3,4 odstotne točke). K reševanju tega izziva bi lahko pripomogli ukrepi za strukturno izboljšanje in okrepitev prenosa tehnologije na Češkem, posebej namenjeni krepitvi učinkovitosti prenosa tehnologije in lažjemu ustvarjanju odcepljenih podjetij. Projekt instrumenta za podporo politikam v okviru programa Obzorje, ki se začenja 9. junija 2024, naj bi Češki zagotovil konkretno podporo in priporočila politike glede krepitve povezav med znanostjo in podjetji.

(30) Udeležba v visokošolskem izobraževanju in pridobivanje visokošolske izobrazbe se zmanjšujeta, kar še zaostruje pomanjkanje kvalificiranih delavcev. Delež prebivalstva med 25. in 34. letom starosti s terciarno izobrazbo se od leta 2021 zmanjšuje in je četrti najnižji v EU (33,7 % v primerjavi s povprečjem EU, ki znaša 43,1 %), s čimer je daleč od cilja EU, ki znaša 45 %. Med letoma 2016 in 2021 se je število vpisanih študentov zmanjšalo za 11,6 %, stopnja osipa pa je vztrajno visoka. Finančna podpora študentom je stalno nizka (2,5 % javnofinančnih odhodkov v primerjavi s povprečjem EU, ki znaša 18,8 %), kljub empiričnim dokazom, ki kažejo na visoko donosnost naložb v visokošolsko izobraževanje.

(31) Pomanjkanje delavcev ter neskladja med ponudbo spretnosti ter povpraševanjem po njih ostajajo pereč izziv, ki ovira konkurenčnost češkega gospodarstva. Obravnavati bi jih bilo mogoče z ukrepi, kot sta reforma reguliranih poklicev in večja vključenost sektorskih strokovnih svetov v reševanje dolgotrajnega pomanjkanja kvalificiranih delavcev. Poleg tega je Češka sprejela največ oseb, razseljenih iz Ukrajine, ki uživajo začasno zaščito, na prebivalca v EU. Vendar jih je več kot 50 % na manj kvalificiranih položajih kot v Ukrajini, kot očiten razlog za to pa se navajajo jezikovne ovire. Poleg tega jih je približno 30 % navedlo, da je ovira pri iskanju boljše zaposlitve priznavanje kvalifikacij. Poenostavitev priznavanja tujih kvalifikacij in povečanje udeležbe premalo zastopanih skupin na trgu dela, vključno z osebami, razseljenimi iz Ukrajine, ki uživajo začasno zaščito, bi lahko zmanjšala tesnost trga dela –

PRIPOROČA, da Češka v letih 2024 in 2025 ukrepa tako, da:

1. pravočasno predloži srednjeročni fiskalno-strukturni načrt; v skladu z zahtevami reformiranega Pakta za stabilnost in rast omeji rast očiščenih odhodkov[24] v letu 2025 na stopnjo, skladno z ohranjanjem primanjkljaja sektorja država pod referenčno vrednostjo 3 % BDP iz Pogodbe in ohranjanjem dolga sektorja država na preudarni ravni v srednjeročnem obdobju; sprejme ukrepe za zagotovitev dolgoročne javnofinančne vzdržnosti pokojninskega sistema; zmanjša dejavnike, povezane z davki ter prejemki in nadomestili, ki odvračajo starše od vrnitve na delo, da bi spodbudila večjo udeležbo žensk na trgu dela; poveča spodbude za osebe, ki so pred upokojitvijo, da delajo še naprej; sprejme ukrepe za povečanje prihodkov od periodičnih davkov na nepremičnine;

2. okrepi upravno zmogljivost za upravljanje načrta za okrevanje in odpornost, pospeši naložbe in ohrani zagon pri izvajanju reform; obravnava nastajajoče zamude, da bi omogočila nadaljnje hitro in učinkovito izvajanje načrta za okrevanje in odpornost, vključno s poglavjem REPowerEU, ter zagotovi dokončanje reform in naložb do avgusta 2026; pospeši izvajanje programov kohezijske politike; se v okviru vmesnega pregleda še naprej osredotoča na dogovorjene prednostne naloge in sprejme ukrepe za boljšo mobilizacijo virov zasebnega sektorja, vključno z uporabo inovativnih finančnih instrumentov, pri čemer upošteva priložnosti, ki jih ponuja platforma za strateške tehnologije za Evropo za izboljšanje konkurenčnosti;

3. okrepi zmogljivost češke javne uprave za privabljanje, zadrževanje in razvoj talentov, zlasti tistih z analitičnimi in vodstvenimi spretnostmi ter spretnostmi na področju IT; zmanjša silosno razmišljanje in okrepi zmogljivosti strateškega usmerjanja za izboljšanje skladnosti med politikami; podpira sodelovanje med občinskimi upravami, vključno s ciljno podporo krepitvi upravnih zmogljivosti v strukturno zapostavljenih regijah;

4. spodbuja inovacije z izboljšanjem prenosa tehnologije iz akademske sfere v podjetja, podpiranjem ustanavljanja odcepljenih in zagonskih podjetij ter povečanjem udeležbe v terciarnem izobraževanju; okrepi konkurenčnost gospodarstva z odpravo neskladja med ponudbo spretnosti ter povpraševanjem po njih, poenostavitvijo priznavanja tujih kvalifikacij in povečanjem udeležbe premalo zastopanih skupin na trgu dela.

V Bruslju,

Za Svet
predsednik

[24] V skladu s členom 2(2) Uredbe (EU) 2024/1263 „očiščeni odhodki“ pomenijo javnofinančne odhodke brez odhodkov za obresti, diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov, odhodkov za programe Unije, ki so v celoti izravnani s prihodki iz skladov Unije, nacionalnih odhodkov za sofinanciranje programov, ki jih financira Unija, cikličnih elementov odhodkov za denarna nadomestila za brezposelnost ter enkratnih in drugih začasnih ukrepov.